14/01/2023

Βασιλικά κτήματα Τατόι: Η λαμπρή ιστορία του ναού της Αναστάσεως και το βασιλικό κοιμητήριο

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Την ερχόμενη Δευτέρα 16 Ιανουαρίου αναμένεται να ψαλλεί η εξόδιος ακολουθία για τον τέως βασιλιά Κωνσταντίνο και εν συνεχεία η ταφή του θα γίνει στο βασιλικό κοιμητήριο του Τατοΐου.

- ***Της Δέσποινας Σωτηρίου***

Τα **βασιλικά κτήματα** βρίσκονται περίπου 15 περίπου χιλιόμετρα βόρεια της **Αθήνας**. Εκεί στον λοφίσκο του **Παλαιοκάστρου** είναι το κοιμητήριο της **Ελληνικής Βασιλικής Δυναστείας**, με το **Παρεκκλήσι της Αναστάσεως**.

Εκεί, είχε ταφεί αρχικά η πρώτη θυγατέρα του **βασιλιά Γεωργίου Α΄** και της **βασίλισσας Όλγας**, η **βασιλοπούλα Όλγα** το 1880 σε ηλικία μόλις 6 μηνών. Και μετά από επιθυμία της **βασίλισσας Όλγας** αποφασίστηκε η ανέγερση εκκλησίας και η καθιέρωση του τόπου εκείνου ως τόπο ταφής των μελών της βασιλικής οικογένειας.

Ωστόσο η εκτέλεση της κατασκευής του ναού καθυστέρησε για σχεδόν εννέα χρόνια.

Αρχιτέκτων του ναού ήταν ο **Αναστάσιος Μεταξάς**, στον οποίο ο **Βασιλεύς Γεώργιος Α'** είχε αναθέσει να μιμηθεί αθηναϊκό ναό του ΙΒ' αιώνα.

Τον ναό περάτωσε στο διάστημα 1950-1952 ο **βασιλεύς Παύλος** που με την βοήθεια του βυζαντινολόγου ακαδημαϊκού **Γεωργίου Σωτηρίου** επέλεξε τα βυζαντινά γλυπτά που χρησίμευαν ως πρότυπα στην κατασκευή του τέμπλου και της **Αγίας Τράπεζας**.

Στις 6 Αυγούστου 1899, με παρούσα ολόκληρη την βασιλική οικογένεια, κατετέθη από την **βασίλισσα Όλγα** ο θεμέλιος λίθος και η μαρμάρινη πλάκα με την επιγραφή:

«Βασιλεύοντος των Ελλήνων Γεωργίου Α'
η Βασίλισσα Όλγα κατέθεσε τον θεμέλιον τούτον
λίθον του ναού της Αναστάσεως, ευλογούντος
του Μητροπολίτου Αθηνών Προκοπίου
εν έτει σωτηρίω 1899 Αυγούστου 6η»

Ο **ναός της Αναστάσεως** κατά το έτος της κατασκευής του είναι ισόγειος ναός σταυροειδής με κεντρικό τρούλο.

Η αγιογράφησή του ανατέθηκε στον αγιογράφο κοσμοκαλόγερο **Κομνηνό Καλόθετο**, μέλος της αδελφότητας **«Ζωή»** και αποπερατώθηκε το 1952. Οι αγιογραφίες πλην των τυπικών στο Ιερό, απεικονίζουν ολόσωμες τις μορφές των Αγίων, τα ονόματα των οποίων είχαν όλα τα μέλη της βασιλικής δυναστείας, πλην των ονομάτων που δεν είναι στο Ορθόδοξο εορτολόγιο.

Με προσωπική επιμέλεια του **βασιλέως Παύλου** επιλέχθηκαν, μεταφέρθηκαν και

τοποθετήθηκαν Ιερές εικόνες, καντήλες και προσκυνητάρια. Με πρωτοβουλία του επίσης, σχηματίστηκε παιδική εκκλησιαστική χορωδία, διαρρύθμισε τις Ιερές Ακολουθίες σύμφωνα με το ανακτορικό βυζαντινό τυπικό και τοποθετήθηκε εφημέριος και πρωθιερέας των ανακτόρων ο **αρχιμανδρίτης Ιερώνυμος Κοτσώνης**, μετέπειτα **Αρχιεπίσκοπος Αθηνών**.

Στον περίβολο, σε κλαδί πεύκου, υπήρχαν δυο καμπάνες, η τύχη των οποίων είναι άγνωστη. Στην εξωτερική επιφάνεια της μεγαλύτερης καμπάνας, υπήρχαν έκτυπες επιγραφές στη ρωσική γλώσσα, ανάγλυφα γραμμικά σχέδια και σε απόσταση ανά τριών ανάγλυφων εγκολπίων, η **Θεοτόκος Βρεφοκρατούσα**, ο **Δεσπότης Χριστός** και ο **Άγιος Νικόλαος**. Η εκτέλεση του σχεδίου ωστόσο καθυστέρησε και ο θεμέλιος λίθος του ναού δεν τέθηκε παρά στις 6 Αυγούστου του 1899.

(Φωτό: Eurokinissi)

Το **Φυλάκιο των τάφων** είναι κτίριο του έτους 1950 και βρίσκεται στην θέση προγενέστερου φυλακίου με έτος περάτωσης το 1870. Πρόκειται για ισόγειο κτίριο με περιμετρικές φέρουσες λιθοδομές και ξύλινη στέγη με βυζαντινά κεραμίδια. Το κτίριο κατασκευάστηκε για τις ανάγκες διημέρευσης των φυλάκων των τάφων και δέχτηκε προσθήκες και μετασκευές στη συνέχεια.

(Φωτό: Το Βασιλικό Μαυσωλείο στο Τατόι / Eurokinissi)

Το **Μαυσωλείο** είναι ένα εντυπωσιακό νεοβυζαντινό κτίσμα με έτη κατασκευής 1936-1940. Είναι έργο του αρχιτέκτονα **Μανώλη Λαζαρίδη** ο οποίος αρχικά είχε σχεδιάσει ένα πιο σύνθετο κτίσμα. Το κτίριο φιλοξενεί τους τάφους των Β**ασιλέως Κωνσταντίνου Α', της Βασίλισσας Σοφίας** και του **Βασιλέως Αλέξανδρου**. Οι σοροί των βασιλέων ενταφιάστηκαν την Κυριακή 22 Νοεμβρίου 1936 μετά την μεταφορά τους από τον **Βασιλέα Γεώργιο** από την κρύπτη της **Ορθόδοξης Εκκλησίας** της **Φλωρεντίας**.

Όλο σχεδόν το κτίριο είναι επενδυμένο με μάρμαρα, ενώ τα κύρια ανοίγματά του φέρουν ιδιαίτερα περίτεχνη σφυρήλατη σιδεριά κατασκευασμένη με αξιοπρόσεκτη ακρίβεια και συμμετρία.

(Φωτό: Το Βασιλικό Μαυσωλείο στο Τατόι / tatoi.org)

Αξίζει να σημειωθεί ότι όλα τα μνήματα είναι εξαιρετικά λιτά κατά κύριο λόγο με πεντελικό μάρμαρο. Ιδιαίτερα περίτεχνα είναι τα μνήματα του **Πρίγκιπα Νικολάου** και της συζύγου του, **Πριγκίπισσας Ελένης**, **Μεγάλης Δούκισσας της Ρωσίας**.

(Φωτό: Ο τάφος του Πρίγκιπα Χριστόφόρου και της Πριγκίπισσας Φραγκίσκης της Ορλεάνης / Ηλίας Γεωργουλέας)

Στο βασιλικό κοιμητήριο, στο λοφίσκο Παλαιόκαστρο, έχουν ενταφιασθεί:

Βασιλιάς Γεώργιος Α΄ των Ελλήνων (24 Δεκεμβρίου, 1845 — 18 Μαρτίου, 1913)

Βασίλισσα Όλγα των Ελλήνων, Μεγάλη Δούκισσα Όλγα Κωνσταντίνοβνα της Ρωσίας (3 Σεπτεμβρίου, 1851 — 18 Ιουνίου, 1926) – (σύζυγος του Βασιλιά Γεωργίου Α΄)

Βασιλιάς Κωνσταντίνος Α΄ των Ελλήνων (2 Αυγούστου, 1868 — 6 Φεβρουαρίου, 1923)

Βασίλισσα Σοφία των Ελλήνων, Πριγκίπισσα Σοφία της Πρωσίας (14 Ιουνίου, 1870 — 13 Ιανουαρίου, 1932) – (σύζυγος του Βασιλιά Κωνσταντίνου Α΄)

Βασιλιάς Αλέξανδρος Α΄ των Ελλήνων (1 Αυγούστου, 1893 — 25 Οκτωβρίου, 1920)

Πριγκίπισσα Ασπασία Μάνου (4 Σεπτεμβρίου, 1896 — 7 Αυγούστου, 1972) – (σύζυγος του Βασιλιά Αλέξανδρου Α΄)

Βασίλισσα Αλεξάνδρα της Γιουγκοσλαβίας, Πριγκίπισσα Αλεξάνδρα της Ελλάδας (25 Μαρτίου, 1921 — 30 Ιανουαρίου, 1993) – (σύζυγος του Βασιλιά Πέτρου Β΄ της Γιουγκοσλαβίας, κόρη του Βασιλιά Αλέξανδρου Α΄)

Βασιλιάς Γεώργιος Β΄ των Ελλήνων (20 Ιουλίου, 1890 — 1 Απριλίου, 1947)

Βασιλιάς Παύλος Α΄ των Ελλήνων (14 Δεκεμβρίου, 1901 — 6 Μαρτίου, 1964)

Βασίλισσα Φρειδερίκη των Ελλήνων, Πριγκίπισσα Φρειδερίκη του Αννοβέρου (18 Απριλίου, 1917 — 6 Φεβρουαρίου, 1981) – (σύζυγος του Βασιλιά Παύλου Α΄)

Πρίγκιπας Γεώργιος της Ελλάδας (24 Ιουνίου, 1869 — 25 Νοεμβρίου, 1957)

Πριγκίπισσα Μαρία Βοναπάρτη (2 Ιουλίου, 1882 — 21 Σεπτεμβρίου, 1962) – (σύζυγος του Πρίγκιπα Γεωργίου)

Πρίγκιπας Νικόλαος της Ελλάδας (22 Ιανουαρίου, 1872 — 8 Φεβρουαρίου, 1938)

Πριγκίπισσα Ελένη της Ελλάδας, Μεγάλη Δούκισσα Ελένη της Ρωσίας (17 Ιανουαρίου, 1882 — 13 Μαρτίου, 1957) – (σύζυγος του Πρίγκιπα Νικολάου)

Πρίγκιπας Ανδρέας της Ελλάδας (20 Ιανουαρίου, 1882 — 3 Δεκεμβρίου, 1944) (Γιος του Γεωργίου Α’ και πατέρας του Δούκα του Εδιμβούργου)

Πρίγκιπας Χριστόφορος της Ελλάδας (10 Αυγούστου, 1888 — 21 Ιανουαρίου, 1940)

Πριγκίπισσα Φραγκίσκη της Ορλεάνης (25 Δεκεμβρίου, 1902 — 25 Φεβρουαρίου, 1953)- σύζυγος του Πρίγκιπα Χριστόφορου)

Πριγκίπισσα Αλεξάνδρα της Ελλάδας, Μεγάλη Δούκισσα της Ρωσίας (30 Αυγούστου, 1870 — 24 Σεπτεμβρίου, 1891) – (σύζυγος του Μεγάλου Δούκα Παύλου Αλεξάνδροβιτς της Ρωσίας, κόρη του Βασιλιά Γεωργίου Α΄)

Πριγκίπισσα Μαρία της Ελλάδας, Μεγάλη Δούκισσα της Ρωσίας (3 Μαρτίου, 1876 — 14 Δεκεμβρίου, 1940) – (σύζυγος του Μεγάλου Δούκα Γεώργιου Μιχαήλοβιτς της Ρωσίας, κόρη του Βασιλιά Γεωργίου Α΄)

Πριγκίπισσα Όλγα της Ελλάδας (26 Μαρτίου, 1880 — 21 Οκτωβρίου, 1880) – (κόρη του Βασιλιά Γεωργίου Α΄)

Πριγκίπισσα Αικατερίνη της Ελλάδας, Λαίδη Μπράντραμ (4 Μαΐου, 1913 — 2 Οκτωβρίου, 2007) – (κόρη του Βασιλιά Κωνσταντίνου Α΄)

Αντιναύαρχος Περικλής Ιωαννίδης (1 Νοεμβρίου 1881 – 7 Φεβρουαρίου 1965),

δεύτερος σύζυγος της Πριγκίπισσας Μαρίας της Ελλάδος.

(Κεντρική φωτογραφία: Ο Ναός της Αναστάσεως στο Βασιλικό Κοιμητήριο / Ηλίας Γεωργουλέας)